

Buletin informativ URBACT

iulie 2014

BULETIN INFORMATIV URBACT

Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității sau cum să aduci oamenii în centrul politicilor publice

Udine: Integrarea romilor devine posibilă cu URBACT

Elevii italieni și suburbiile: abordarea problemelor urbane la școală

Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității sau cum să aduci oamenii în centrul politicilor publice

Foto: [Katy Wrathall](#), Flickr

Construirea unei viziuni comune despre dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității ([Community-Led Local Development \(CLLD\)](#)), schimbul de experiență legat de

procesele participative și utilizarea acestui instrument în contexte non-urbane, și, totodată, înțelegerea provocărilor privind aplicarea acestui instrument în zonele urbane - acestea sunt principalele obiective ale seminarului URBACT recent organizat pe tema dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității. În urma seminarului, am avut ocazia să discutăm cu [Darinka Czischke](#), manager de proiect pentru un studiu URBACT mai amplu, din care face parte și acest seminar și care se referă la noi concepte și instrumente pentru dezvoltarea urbană durabilă în perioada 2014-2020.

Î: Care este, în opinia dumneavoastră, elementul care caracterizează cel mai bine CLLD?

R: În primul rând, trebuie spus că CLLD este termenul utilizat de Comisia Europeană pentru a descrie un nou tip de politică, care este mai degrabă o abordare de jos în sus decât de sus în jos. Localnicii pot forma parteneriate locale pentru realizarea și implementarea strategiilor integrate. Un grup nu ar trebui să aibă mai mult de 49% din voturi, iar partenerii care nu fac parte din administrația publică ar trebui să aibă cel puțin 50% din voturi. Din acest motiv, CLLD este adesea descris ca o

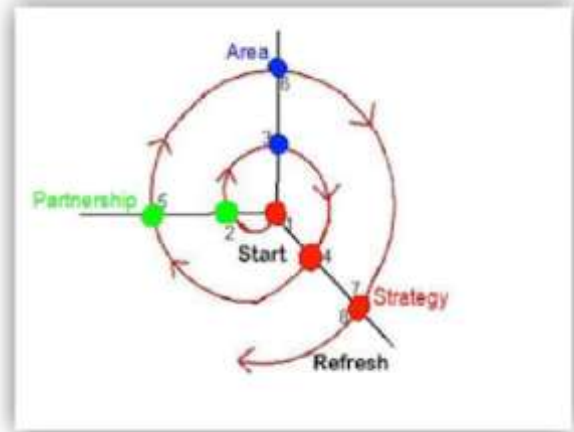
metodă sau un instrument, dar eu nu sunt de acord cu acest lucru. Eu cred că CLLD reprezintă un mod de a face lucrurile. Este un alt mod de a privi participarea, care necesită o stare de spirit diferită, pentru a aduce oamenii în centrul politicilor publice. Începe cu o abordare bazată pe nevoile populației locale, unde localnicii sunt, de asemenea, la conducere. Totodată, trebuie remarcat faptul că CLLD este singurul program la nivelul Uniunii Europene, în care strategiile sunt elaborate și proiectele sunt selectate de către localnici. Este o schimbare majoră de paradigmă, de la "territoire guichet" ("zona ghișeu") la "territoire projet" („zona proiect”), așa cum a afirmat Paul Soto, unul dintre principalii autori ai Ghidului privind [CLLD](#) publicat recent de Comisia Europeană.

Totuși, dacă ne uităm la această abordare în contextul politicilor regionale și urbane, CLLD este doar o mică parte a unei imagini de ansamblu. La unele fonduri, numai 5% este alocat pentru CLLD¹. Deci, suntem încă departe de a transforma CLLD într-o paradigmă principală, dar lucrăm în acest sens, suntem la început de drum. Astăzi am putut vedea marea diversitate pe care am avut-o în sală, în ceea ce privește înțelegerea și angajamentul față de această abordare, iar seminarul a fost foarte util pentru a începe construirea unui punct de vedere comun. De asemenea, am avut o serie de exemple bune, unele de pionierat, așa putea spune, cum a fost orașul Gotheburg (SE) sau cazul finlandez din proiectul LEADER.

Î: Cum pot orașele și alți actori locali să folosească concret CLLD?

R: Modelul actual al CLLD a fost dezvoltat și testat de anumite programe cheie ale Uniunii Europene, precum LEADER sau FARNET, în timp ce altele, printre care și URBACT, conțin deja elemente de CLLD. Practic, sunt necesari 8 pași pentru a lansa CLLD, iar principiul de bază este caracterul repetitiv al întregului proces. Diagrama spirală este o reprezentare foarte bună a acestuia și este ceva ce poate fi aplicat pentru orice fel de efort colectiv care cere ca grupul să parcurgă împreună o serie de pași și să revină la etapele inițiale. De asemenea, se referă la un mod progresiv de a obține rezultate, foarte similar cu ceea ce facem noi în viața cotidiană - începe ușor, dar apoi nivelul de detaliu și complexitate crește și pe parcursul procesului te întorci din când în când la elementele de bază pentru a modifica sau adăuga ceva.

¹ Pentru detalii complete despre cum este conceput CLLD în cadrul fiecărui fond ESI, vă rugăm să consultați Ghidul privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității din fondurile europene structurale și de investiții ([Guidance on Community-led Local development in European Structural and Investment Funds](#)).

Linii directoare privind CLLD pentru actorii locali ([Guidelines on CLLD for Local Actors](#)), p. 14

Numărul de pași poate varia, dar ceea ce stă la baza procesului sunt cele trei elemente principale care definesc CLLD. Aceste elemente, altfel cunoscute sub numele de "sfânta treime a CLLD" sunt: strategia, parteneriatul și zona. Metoda în sine nu se schimbă dacă o aplicăm în zonele urbane, conținutul este cel care diferă.

Î: Și, din ce am auzit astăzi, puteți identifica deja câteva trăsături specifice referitor la orașele care aplică CLLD?

R: În primul rând, trebuie să subliniem complexitatea și diversitatea contextului urban. Până în prezent, CLLD a fost utilizat în principal în zonele rurale, dar condițiile și dinamica sunt complet diferite la acest nivel. Oamenii, cel mai adesea, se cunosc unii pe alții, își știu numele, trecutul, orientarea politică și așa mai departe. În mediul urban sunt de multe ori mai mulți astfel de actori, unii mai vizibili, alții mai puțin vizibili etc. Există, de asemenea, platforme și grupuri de acțiune pre-existente, dintre care unele folosesc deja metode participative. CLLD trebuie să-și găsească locul într-o astfel de dinamică, fără a se relua ceea ce a fost făcut până acum.

Apoi mai sunt și tensiunile politice și cele între diferitele niveluri ale administrației, teama de descentralizare la toate nivelurile. Administrațiile de la nivel local se tem de înlăturarea puterii de către grupurile locale. Argumentul obișnuit este non-reprezentativitatea acestor grupuri și, de asemenea, capacitatea lor limitată de a gestiona strategii complexe sau bugete. Și, desigur, riscul ca obiectivele grupurilor CLLD să fie deturnate de grupurile de interese specifice este mult mai mare în contextul urban.

O altă provocare care a fost menționată astăzi, a fost dimensiunea urban-rural și, în legătură cu aceasta, problema limitelor, care sunt încă foarte mult percepute rigid. Trăim astăzi într-o lume extrem de urbanizată, în special în Europa, unde nu se poate vorbi despre o zonă pur rurală sau pur litorală. Peste tot, oamenii trăiesc în diferite amenajări și

densități teritoriale, care reprezintă condiții hibride față de așezările naturale. Din acest motiv, trebuie să începem să ne gândim la teritorii mai mult ca la un amestec de urban și rural, decât să vedem această separare puternică între rural și urban. Al treilea seminar din această serie va arata mult mai în detaliu această problemă.

Î: Și, în opinia dumneavoastră, există un ingredient principal pentru o utilizare cu succes a CLLD în orașe?

R: Folosind CLLD depinde foarte mult, desigur, de cultură, de organizarea politică și socială a țărilor și de modul în care sunt deschise guvernele să implice comunitățile. Am văzut astăzi că există modalități foarte diferite pentru ca orașele și țările să îndeplinească această condiție. Nu este surprinzător faptul că primele țări care au introdus CLLD în acordurile lor de parteneriat sunt Suedia și Finlanda. Acestea sunt țări în care abordările participative sunt adânc înrădăcinate în tradițiile lor și sunt, de asemenea, legate de valorile social-democrate din aceste țări. La celălalt capăt vom vedea țări care nu au o tradiție specifică a proceselor participative, dar unde se acum se petrec mișcări sociale puternice. Aici mă refer, în special, la Spania și Grecia, unde utilizarea CLLD și a altui tip de procese participative poate fi abordată când există o cerere de jos în sus. Acestea sunt două tipuri diferite de modele, dar ambele pot duce la o utilizare sporită a CLLD.

Însă, în afară de context, poate cel mai important ingredient este ca orașele să creadă în participare și să aibă încredere în faptul că punând oamenii în centrul politicilor locale este cel mai bun mod de a-și ajuta cetățenii.

Citiți mai mult:

- Zece diferențe între investițiile teritoriale integrate (ITI) și dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (CLLD) ([Ten differences between Integrated Territorial Investments \(ITI\) and Community Led Local Development \(CLLD\)](#)) - blogul URBACT
- Ghid privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității din fondurile ESI ([Guidance on Community-Led Local Development in ESI Funds](#)) - CE, site-ul DG Regio
- Ghid privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității pentru actorii locali ([Guidance on Community-Led Local Development for Local Actors](#)) - CE, site-ul DG Regio

Udine: Integrarea romilor devine posibilă cu URBACT

Foto: [UNDP Europe and CIS, Flickr](#)

În 2009, în timp ce un număr de orașe (și guverne) din Europa și-au înăspriț abordarea față de comunitățile de romi (evacuări, distrugerea taberelor etc.), orașul Udine (IT), a decis să exploreze soluții favorabile incluziunii, împreună cu alte 10 orașe din UE care fac parte din rețeaua URBACT ROMA-NET. Iată modul în care metoda URBACT a permis orașului să se implice din acel moment împreună cu comunitatea de romi în găsirea de soluții durabile pentru îmbunătățirea condițiilor lor de viață.

Udine (98.000 de locuitori) este un oraș bogat, situat în regiunea deluroasă din Friuli Venezia Giulia, din nord-estul Italiei. Situat la aproximativ 20 km de Slovenia și la 50 km de Austria, Udine este un creuzet de culturi, limbi și grupuri etnice. Friulana (un dialect retoroman asemănător cu cel elvețian - romanș) este vorbită în viața de zi cu zi, așa cum sunt germana și slovena; localnicii sunt obișnuiți să amestece până la patru limbi atunci când vorbesc.

Pentru vizitatori, Udine pare un oraș echilibrat, bogat în diversitate și mândru de patrimoniul său multicultural. Dar dacă aceștia ar fi să se rătăcească prin împrejurimi, la numai câțiva kilometri distanță de elegantul centru medieval al orașului, ar descoperi o altă realitate: cea mai mare zonă de camping ilegal al romilor din Italia. Locuitorii săi trăiesc acolo în condiții îngrozitoare, fără siguranță și fără condiții de trai minime, precum apă curentă și electricitate. Speranța de viață este scurtă, nivelul analfabetismului mare, iar oportunitățile de angajare sunt aproape inexistente. Tensiunile interioare și certurile între familii rivale accentuează în continuare precaritatea și violența atât în tabără, cât și în "lumea exterioară".

Un proiect născut în timpul unei vânători de vrăjitoare împotriva romilor

În 2008, politicieni indiferenți au impus restricții pentru romi la nivel național. Atitudinea generală din Italia a fost asemănătoare cu o vânătoare de vrăjitoare. Primarii au avut puteri extraordinare pentru a forța evacuarea din taberele de romi, fără a oferi soluții alternative de locuire. Tensiunile dintre romi și gagii (non-romi) au fost exacerbate, sfidarea între cele două părți a atins apogeul. Distrugerea taberei a fost invocată de către unii ca o soluție drastică, dar era clar că fără o planificare pe termen lung, o astfel de abordare a fost sortită eșecului: tabere noi aveau să apară din nou în zonă.

În orice caz, Udine a vrut să meargă într-o altă direcție: "Guvernul nostru local a fost convins că singura cale de urmat nu era evacuarea, ci mai degrabă incluziunea socială", subliniază Antonella Nonino, consilier adjunct pe problemele romilor, revenind la experiența orașului Udine în proiectul ROMA-Net. Ea a fost delegată să lucreze pentru romi și să elaboreze un program local de promovare a incluziunii romilor cu doar câteva luni înainte de lansarea rețelei ROMA-NET.

În momentul în care guvernul italian a fost convocat pentru acțiuni puternice și decisive pentru a aborda "de urgență problema romilor", Udine a decis să privească mai atent la experiențele încercate în alte țări din Uniunea Europeană pentru a explora soluții durabile. Chiar dacă Antonella consideră că a fost sceptică, la început, cu privire la beneficiile de a lua parte la un proiect care ar finanța schimbul de experiență și nu acțiunile ... ea a decis să încerce: "Am avut o mulțime de idei, dar nu știam de unde să începem și cum să le implementăm. Budapesta ne-a vizitat la momentul potrivit, atunci când ne-a invitat să ne alăturăm la [proiectul ROMA-NET!](#) "

CADRUL UE PENTRU STRATEGIILE NAȚIONALE DE INTEGRARE A ROMILOR

În 2011, Comisia Europeană a adoptat un [Cadru pentru strategiile naționale de integrare a romilor](#), concentrându-se pe patru domenii cheie: educație, ocuparea forței de muncă, asistență medicală și locuințe. Strategiile prezentate de statele membre au fost evaluate de Comisia Europeană și punerea în aplicare a acestora a fost dublată prin crearea de [puncte naționale de contact](#) pe tema integrării romilor.

Dacă doriți să aflați mai multe despre progresul făcut până acum, citiți [Raportul pe 2014 privind implementarea cadrului UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor!](#)

Adunarea tuturor la aceeași masă: un pas dificil!

Ca și în cazul majorității partenerilor URBACT, prima provocare pentru Udine a fost de a aduna părțile interesate în jurul mesei pentru a începe analiza situației locale și a găsi soluții. Având de-a face cu problemele romilor, acest pas s-a dovedit și mai dificil.

Asociațiile care se ocupă cu ajutorarea romilor au fost reticente în a lua parte la un proiect care părea la prima vedere "multă vorbă și nicio acțiune". Maria Cantarutti, voluntar la Societatea Saint Vincenzo de Paoli, o asociație locală de voluntariat religios, afirma: "Suntem obișnuiți să lucrăm într-o stare continuă de urgență cu comunitatea de romi și ne-am luptat să oferim asistență de bază. Avem puțin timp pentru discuții, așa că..."

Pentru început, toate organizațiile implicate în lucrul cu romii au fost contactate și invitate la întâlniri cu primăria. Părțile interesate au fost foarte eterogene, variind de la organisme publice (autorități locale de sănătate, servicii sociale, etc.), la organizații de caritate și asociații de voluntari. Sectorul public, cel privat și cel non-profit au fost toate reprezentate. Pentru multe organizații, a fost prima dată când au avut ocazia de a vorbi unii cu ceilalți, dar și cu municipalitatea.

Scopul primelor întâlniri a fost stabilirea unei viziuni comune privind ROMA-Net și elaborarea unui studiu (Baseline Study) privind prioritățile care urmează să fie abordate. Procesul s-a dovedit dificil. Fiecare parte interesată a avut un alt punct de vedere cu privire la modul de a servi cel mai bine comunitatea de romi, punct de vedere care de multe ori a intrat în conflict chiar cu cel al comunității de romi.

Cu toate acestea, datorită expertului rețelei, Ann Hyde, a fost posibil să se identifice și să se convină asupra a 4 priorități pe care să se concentreze Grupul Local de Sprijin: accesul pe piața forței de muncă; accesul la educație; accesul la locuințe; accesul la asistență medicală. Deosebit de importantă a fost problema copiilor mici, care se confruntă cu rate ridicate de abandon timpuriu al școlii (98% dintre părinți îi iau de la școală după ce au învățat să citească, să scrie și să numere), și suferă de sănătate precară (obezitate larg răspândită, speranța de viață extrem de scăzută, nevaccinați). Nu în ultimul rând, o problemă recurentă apare atunci când faci un studiu de bază: lipsa de încredere între comunitatea de romi și autoritățile publice. Pentru municipalitate, ruperea vechilor tipare referitoare la neîncredere a fost o prioritate, astfel încât să dezvolte acțiuni care să fie în interesul tuturor părților interesate.

Construirea încrederii, pentru a uni comunitățile și a identifica nevoile reale

6

Cu sprijinul expertului de rețea și a ideilor furnizate de partenerii din rețea, Udine și-a asumat sarcina de a construi un parteneriat solid cu comunitatea de romi. Municipalitatea a decis ca romii să fie puși în centrul Grupului Local de Sprijin: era nevoie de know-how-ul și experiența lor în lucrul cu diferite asociații pentru a înțelege dinamica locală, nevoile comunității și pentru a dezvolta un mediu de colaborare în interiorul Grupului Local de Sprijin. Câștigarea încrederii comunității de romi s-au dovedit o sarcină dificilă: medierea s-a realizat pe teren, cu câte un grup sau o familie pe rând și întrebându-i despre perspectiva lor asupra taberei, asupra politicilor locale care li se adresează și asupra nevoilor, speranțelor și dorințelor lor. În acest sens, ROMA-NET a fost un adevărat proces de jos în sus, care a însemnat foarte multă muncă pe teren.

În consecință, liderii comunității locale de romi au devenit din ce în ce conștienți de faptul că participarea lor în Grupul Local de Sprijin ar putea fi utilă și că opinia și cererile lor au contat. A fost un progres major pentru Udine.

Pentru părțile interesate implicate în Grupul Local de Sprijin, acest proces a determinat o schimbare de mentalitate cu privire la modul de a aborda "problema romilor". Chiar de la începutul proiectului ROMA-NET, majoritatea erau de aceeași părere, și anume că cel mai bine ar fi să se doteze campingul cu camionete și produse de uz curent. Cu toate acestea, procesul de jos în sus a arătat că acest lucru a fost bazat pe o presupunere subiectivă: aceea că romii nu au o problemă cu segregarea socială, și chiar o doresc. Viceprimarul orașului Udine, Antonella Nonino își amintește: "La început, ne-am gândit că o realizare majoră a Grupului de Sprijin Local URBACT ar fi de a-i convinge pe romi să părăsească zona de campare. Astfel, am aflat în timpul întâlnirilor noastre că ei chiar își doreau să părăsească tabăra, dar nu știau cum să realizeze acest lucru, cum să procedeze. Grupul de Sprijin Local a însemnat o punte între două lumi și prejudecățile acestora".

Schimbul de experiență și practici cu alte orașe europene s-a dovedit, de asemenea, a fi util încă de la început. Experiența capitalei Ungariei, Budapesta, cu Roma s-a dovedit a fi deosebit de inspirată. Într-adevăr, lecțiile învățate de la politicile din trecut au arătat că adevărata integrare are nevoie de timp și că prea multe presiuni pentru integrare (de exemplu, mutarea familiilor de romi din ghetouri în blocuri de locuințe de calitate) pot duce la eșec. În schimb, este nevoie de un proces de integrare treptată, cu sprijin individual activ și comunicare pe tot parcursul procesului.

Foto: [UNDP Europe and CIS](#), Flickr

Proiectarea unui plan de acțiune integrat pentru a face diferența

Odată ce Grupul Local de Sprijin a fost de acord cu privire la modul de abordare a problemelor locale legate de romi, pasul următor a fost de a începe să lucreze la un plan de acțiune, cum se așteaptă de la toate orașele care se alătură unei rețele URBACT.

Pentru Udine, acest plan de acțiune locală a trebuit să reflecte abordarea participativă adoptată în ROMA-NET și să fie produsul Grupului de Sprijin Local - nu o propunere din partea primarului, nici din partea municipalității, ci din partea unui grup de cetățeni activi și organizații abilitate să contribuie în calitate de experți în procesul de elaborare a politicilor. Pentru echipa din Udine, Planul Local de Acțiune a avut o importanță-cheie în formalizarea priorităților definite în comun de toate părțile implicate, precum și a acțiunilor propuse pentru a aborda principalele probleme. Acesta a fost și documentul oficial de bază pentru explorarea oportunităților de finanțare și construirea planului de finanțare corespunzător pentru punerea în aplicare a acțiunilor.

În final, odată cu aprobarea Planului Local de Acțiune de către primărie, Grupul Local de Sprijin a obținut o legitimitate solidă. Maria Cantarutti vorbește din perspectiva ONG-ului: "Temerile noastre s-au dovedit greșite. Metoda URBACT aplicată în Udine, datorită proiectului ROMA-NET, arată că participarea de jos în sus poate însemna de fapt determinarea unei implicări reale în rândul tuturor părților interesate – inclusiv romii. URBACT a schimbat modul în care obișnuiam să abordăm problema în realitatea noastră locală: de la o abordare paternalistă la o abordare bazată pe auto-recunoaștere, deschizând calea pentru o soluție pe termen lung, care funcționează cu implicarea tuturor părților."

Atât de multe, realizate cu atât de puțin...

Nu a durat mult ca metoda URBACT să dea primele rezultate: în cei trei ani ai proiectului (ROMA-NeT s-a încheiat în 2013), numărul de persoane care trăiau în zona de camping ilegal s-a înjumătățit. "Și fără ordine de evacuare!" subliniază Antonella Nonino. Datorită Grupului de Sprijin Local URBACT, s-au creat sinergii între părțile interesate: de exemplu, Caritas, o organizație locală pentru locuințe sociale și o firmă de construcții au lucrat împreună pentru a găsi o soluție privind locuințele care să convină comunității de romi.

Antonella este uimită de primele rezultate obținute prin participarea orașului Udine în ROMA-NET. "Rata criminalității s-a micșorat considerabil în tabără, 60% din locuitorii săi au părăsit tabăra pentru a-și găsi o locuință permanentă, și toate acestea au fost realizate fără a recurge la "măsuri de securitate" scumpe! Și când te gândești că distrugerea unei tabere cu buldozerul costă 250.000 de euro..."

Mai mult, ROMA-NET a oferit o mare vizibilitate și legitimitate pentru comunitatea de părți interesate implicate în Grupul Local de Sprijin. Maria este entuziasmată de rezultatele participării la acest proces: prin URBACT, au fost abordați de către UNICEF, cu care organizează în prezent un program "de îngrijire după școală" pentru copiii romi. "Am aflat că unii dintre acești copii suferă de dizabilități de învățare nediate diagnosticate, unul dintre motivele de abandon școlar". O altă organizație le-a învățat pe femeile rome să scrie și să citească, ca urmare a faptului că nu au putut completa formularele pentru colectarea rezervoarelor de gaz care le sunt oferite pentru încălzirea gheretelor. Unele dintre ele au reușit să termine clasa a 8-a.

Mai presus de toate, pentru Antonella Nonino, cel mai important rezultat a rețelei pentru orașul Udine este schimbarea mentalităților: "Înainte de proiectul ROMA-NET, nu valorificam părțile interesate ce încercau să facă tot posibilul pentru a servi comunitatea. Acum avem parteneri calificați, care sunt dispuși să continue să învețe".

Antonella este de părere că în anii următori va fi esențial să sporească legăturile dintre rețelele URBACT și programarea fondurilor structurale. Există o participare "de dinainte" și "de după" în URBACT: totul se schimbă pentru a crește eficiența, gradul de participare, transparența. FSE (Fondul Social European) trebuie restructurat în consecință. "Nu ar avea nici un sens ca FSE să continue să finanțeze aceleași acțiuni, când URBACT face un pas în plus în procesul de integrare", continuă ea. Observațiile ei sunt mai mult decât relevante: ele sunt un semnal de alarmă într-un moment în care viitorul URBACT, un program care s-a dovedit că

lucrează cu orașele și mai presus de proiecte, este în mâinile factorilor de decizie politici.

REȚELELE-PILOT DE IMPLEMENTARE URBACT

Împreună cu rețelele EVUE și ESIMeC, proiectul ROMA-Net a fost selectat printre cele 3 rețele de implementare care vor testa capacitatea de cooperare a orașelor în cadrul programului URBACT, astfel încât să ajungă la faza de implementare a proiectelor lor. Provocarea, pentru orașele implicate în aceste rețele, este să mențină caracterul durabil și integrativ (două trăsături principale ale planurilor de acțiune URBACT) pe tot parcursul etapei de implementare. Sau, altfel spus, să se asigure că acțiunile întreprinse integrează dimensiunea economică cu cea socială și de mediu.

Citiți mai mult:

[Mini-site ROMA-NeT](#) – website-ul URBACT
[Planul Local de Acțiune al orasului Udine](#) – Document de proiect
[Mini-site ROMA-NeT 2](#) – website-ul URBACT
[EU Framework for National Roma Integration Strategies](#) – website-ul EC, DG Justice
[Improving Impact for Roma Inclusion](#) – Articol de pe blogul URBACT

Elevii italieni și suburbiile: abordarea problemelor urbane la școală

Urbanismul se află rareori în centrul dezbaterii opiniei publice din Italia, dar prezența, printre subiectele de examene finale de la liceu, a unui articol scris de arhitectul de origine italiană Renzo Piano cu privire la "redresarea suburbiilor", cu scopul de a fi comentat de către elevi, reprezintă un semnal important pentru cât de interesante pot fi politicile urbane, dacă sunt corect prezentat.

Nu e prima dată când milioane de elevi italieni primesc subiecte din urbanism la cel mai important

examen din viața lor: în 2001, bacalaureatul italian a avut, printre subiecte, rolul pieței ca loc de întâlnire și spațiu fizic al memoriei comune a comunității, ilustrat în pagini și melodii celebre, ca de ex. "Piazza Grande", dedicată de Lucio Dalla, pieței Piazza Maggiore din Bologna.

În acest an, Ministerul Educației din Italia a ales tema regenerării suburbiilor, abordată de multe proiecte URBACT ce au avut ca parteneri orașe italiene, cum ar fi proiectele-pilot **TUTUR** și **Genius Open** care implică orașele Roma și respectiv, Syracuse. Dedicarea celui mai faimos arhitect italian din lume, care a decis să-și doneze indemnizația de senator pe viață, proiectelor implementate de tinerii arhitecți implicați în renovarea suburbiilor, a devenit parte din dezbateră națională ce descria suburbiile ca "orașe ale viitorului, unde se concentrează energia umană care va fi moștenită de fiii noștri".

Scopul lui Renzo Piano este să promoveze recuperarea acelor locuri, "de multe ori cămine părăsite, dar bogate în umanitate", adesea percepute în opoziție cu centrele urbane, unde trăiesc doar 10% dintre italieni, oferind inspirație pentru tineri, în scopul de a găsi idei și soluții pentru a face din aceste suburbii locuri de viață mai bune.

Introducerea problemei în școli are potențial revoluționar

Implicarea a mii de studenți în acest tip de subiecte, chiar dacă pentru câteva ore, are o forță revoluționară și îi ajută să traducă în practică dorința de a implica cetățenii în jurul unor schimbări urbane semnificative. Aceste schimbări sunt mai ușor de acceptat dacă impactul lor este cunoscut de către cetățeni, așa cum face Cittalia cu privire la introducerea de orașe metropolitane cu "Diario Metropolitano" (al cărui cont Twitter [@diario_metro](#) este deja activ).

Așa cum a subliniat arhitectul și bloggerul Paolo Berdini în *Il Fatto Quotidiano*, dezbateră privind suburbiile din Italia (duble față de restul Europei) este crucială, dar cel mai bun mod de a rupe binomul suburbie-degradare (în general făcut de către opinia publică) este de a descrie efectele pozitive produse la nivel local de experiențe inovatoare.

Proiectele-pilot **URBACT TUTUR** în Roma și **Genius Open** în Syracuse reprezintă exemple eficiente al vivacității laboratoarelor urbane. În timp ce în Roma, proiectul TUTUR cartografiază proprietăți părăsite pentru a încuraja utilizarea lor temporară de către locuitorii din zonele III și V Municipio (zonele care pornesc de la Montesacro până la Torpignattara), în Syracuse, locuitorii din cartierul suburban Mazzarona testează noi modele de regenerare urbană participativă.

Neașteptata participare pe scară largă a locuitorilor

Participarea pe scară largă și, de multe ori, neașteptată a locuitorilor la reuniunile pregătitoare și în Grupurile locale de sprijin arată încă o dată rolul decisiv al cetățenilor în activitatea de "redresare a suburbiilor", după cum a subliniat articolul-manifest scris de către Renzo Piano, în care el menționează exemplul **Laboratorului de Cartier** început în Otranto în 1979 sub patronajul UNESCO, pentru a sprijini regenerarea participativă a orașului.

Ultima, dar nu mai puțin importantă, caracteristică ce leagă proiectele URBACT de sugestiile lui Renzo Piano este propulsarea tinerilor arhitecți, urbanisti și profesioniști din mediul dezvoltării urbane în acțiunile de testare și procesele participative în suburbii. Acești tineri, care de multe ori au studiat în străinătate, fac ca modelul URBACT să fie acceptat de comunitățile locale și încurajează participarea cetățenilor în jurul acestuia, personificând pe acei "architetti condotti" (arhitecți care deservește comunitățile locale), capabili să redreseze părți întregi din municipii și orașe, privind spre Europa și, în același timp, la străzile din suburbiile lor.

De Simone d'Antonio – Jurnalist, Cittalia-ANCI, PND-ul URBACT din Italia, pe Twitter [@Simonedantonio](#)

URBACT II

URBACT este un program european care facilitează schimbul de informații în vederea promovării dezvoltării urbane durabile. Programul oferă posibilitatea orașelor să conlucreze în vederea rezolvării provocărilor urbane majore, confirmând, totodată, rolul crucial pe care centrele urbane îl au în confruntarea cu schimbările actuale ale societății. URBACT susține orașele în dezvoltarea de soluții pragmatice, noi și durabile, care îmbină într-o abordare integrată aspecte sociale, economice și de mediu înconjurător. Programul facilitează schimbul de bune practici și experiențe între toți specialiștii europeni implicați în domeniul politicii urbane. În prezent, în Programul URBACT sunt implicate 300 de orașe, 29 de țări și 5000 de participanți activi.

EUROPEAN
PROGRAMME
FOR
SUSTAINABLE
URBAN
DEVELOPMENT

www.urbact.eu/project

